

Κυριακή 27 Ιούλη 2014

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ

Σελίδα 7

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

«ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ»

Στα χέρια των ομίλων, μακριά από τις λαϊκές ανάγκες

Με μια σημαντική τροπολογία σε άσχετο νομοσχέδιο για τους φάρους, η κυβέρνηση πρόσθεσε ένα ακόμα κρίκο στην αλυσίδα των κρατικών ρυθμίσεων που ενισχύουν τους μονοπωλιακούς ομίλους σε βάρος των λαϊκών αναγκών.

Στο μέχρι σήμερα νομοθετικό πλαίσιο για τις Μελέτες και τα Έργα Δημοσίου είχε απομείνει μια σειρά διατάξεων ενός ελάχιστου προστατευτισμού των μικρών εργοληπτικών επιχειρήσεων και μελετητικών γραφείων, καθώς και των χιλιάδων αυτοαπασχολούμενων του κλάδου.

Μεταξύ των διατάξεων αυτών περιλαμβάνονταν περιορισμοί που απαγόρευαν στους μονοπωλιακούς κατασκευαστικούς ομίλους να αναλαμβάνουν μικρότερα έργα και μελέτες, με κριτήριο το ύψος του προϋπολογισμού τους, αλλά και διατάξεις

γεωγραφικών περιορισμών που έδιναν προβάδισμα σε μικρές εταιρίες για ανάληψη έργων και μελετών εντός του νομού της έδρας τους. Επιπρόσθετα περιλαμβάνονταν διατάξεις ευνοϊκές για τις επιχειρήσεις με μικρό ύψος ανεκτέλεστων έργων (δηλαδή έργων που δεν έχουν ακόμα ολοκληρώσει).

Η ψηφισμένη πλέον κυβερνητική τροπολογία καταργεί την πρώτη ομάδα περιορισμών, με βάση τις αρχές της ΕΕ για «ίση μεταχείριση και αναλογικότητα». Ταυτόχρονα, προβλέπεται η έκδοση Προεδρικού Διατάγματος «σκούπα», στο αμέσως επόμενο διάστημα, για τη **συνολική αλλαγή του συστήματος ανάθεσης Δημοσίων Έργων και Μελετών όσον αφορά τις κατηγορίες εταιριών και πτυχίων και την πιστοποίησή τους από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.**

Φυσικά, οι ρυθμίσεις του αστικού κράτους γενικά όχι μόνο δεν αντιστρατεύονται αλλά υπηρετούν την ενίσχυση της κερδοφορίας του κεφαλαίου και σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να αναστρέψουν την αντικειμενική τάση εξέλιξης του καπιταλισμού, τη διαδικασία συγκέντρωσης και συγκεντροποίησης. **Οι μέχρι σήμερα διατάξεις προστατευτισμού ποτέ δεν είχαν απόλυτο χαρακτήρα.** Αλλωστε, στο έδαφος της ύπαρξης τέτοιων διατάξεων συντελέστηκε η γιγάντωση των 3-4 μονοπωλιακών ομίλων που κυριαρχούν σήμερα στον κατασκευαστικό κλάδο και έχουν ήδη επεκταθεί και σε άλλους κλάδους.

Για το λαϊκό κίνημα, **κριτήριο** με το οποίο εξετάζουμε τις οικονομικές εξελίξεις και την κρατική πολιτική **είναι η διευρυμένη ικανοποίηση των λαϊκών αναγκών, εν προκειμένω ποιος πληρώνει και ποιος κερδίζει από τα δημόσια έργα που γίνονται, τι χαρακτήρα έχουν, ποιον εξυπηρετούν.** Μ' αυτό το κριτήριο αντιμετωπίζουμε την **κρατική πολιτική στήριξης της κερδοφορίας των μονοπωλιακών ομίλων και επιτάχυνσης της συγκέντρωσης κεφαλαίου στον κλάδο.** Πρόκειται για πολιτική που εξυπηρετεί τα μονοπώλια και βρίσκεται στον αντίποδα της διασφάλισης της λαϊκής ευημερίας.

«Κρατάει χρόνια»... η διαδικασία της απελευθέρωσης στον κατασκευαστικό κλάδο

Η διαδικασία αυτή δεν ξεκινά με την εκδήλωση της καπιταλιστικής κρίσης, δε σχετίζεται με το έλλειμμα και την κρατική υπερχρέωση, δεν την έφερε η τρόικα και τα μνημόνια. Ουσιαστικά σήμερα δίνεται η χαριστική βολή.

Ηδη από τη δεκαετία του '90, με την απευθείας ανάθεση, μέσω κοινοβουλίου, των μεγάλων έργων σε κοινοπραξίες εγχώριων και ξένων ομίλων, ξεκινά ουσιαστικά η διαδικασία συγκέντρωσης και συγκεντροποίησης του κεφαλαίου στον μέχρι τότε κατακερματισμένο κατασκευαστικό κλάδο. Ακολουθούν τα μεγάλα έργα της Ολυμπιάδας και των οδικών αξόνων τη δεκαετία του 2000 και μια σειρά κρατικών ρυθμίσεων όσον αφορά τις αναθέσεις των έργων για την επιτάχυνση αυτής της διαδικασίας. Ενδεικτική είναι η κωδικοποίηση του πλαισίου για τα δημόσια έργα, ήδη από το 2005, που συμπύκνωνε αλλαγές τέτοιου τύπου του προηγούμενου διαστήματος.

Τα τελευταία χρόνια με γοργά βήματα συνεχίστηκε η σταδιακή άρση αρκετών περιορισμών, προς διευκόλυνση των ομίλων. Σ' αυτήν την κατεύθυνση κινήθηκε η αλλαγή του πλαισίου για τις μελέτες του δημοσίου το 2011 που οδήγησε και σε βαθύτερη διασύνδεση με το τραπεζικό κεφάλαιο. Η πρόσφατη κατάργηση της υποχρέωσης κατάθεσης του πρωτότυπου πτυχίου επέτρεψε την ταυτόχρονη συμμετοχή των μεγαλύτερων τεχνικών επιχειρήσεων σε περισσότερες δημοπρασίες τεχνικών έργων και μελετών.

Στην ίδια κατεύθυνση κινούνται οι πρόσφατες αλλαγές στο πλαίσιο άσκησης των τεχνικών επαγγελματιών και πιστοποίησης επαγγελματικών δραστηριοτήτων. Το Προεδρικό Διάταγμα, που προβλέπει η τροπολογία για τα Δημόσια Έργα, **θα ολοκληρώσει τη συνολική αλλαγή του τοπίου με την πρόβλεψη για ίδρυση «ανεξάρτητων» αρχών, συστημάτων και φορέων πιστοποίησης.**

Παράλληλα, όμως, είχε δημιουργηθεί ένα ολόκληρο πλέγμα μεθόδων για την παράκαμψη τέτοιων διατάξεων, όπως ομαδοποιήσεις μικρότερων έργων σε μεγαλύτερα, πολλαπλές θυγατρικές εταιρίες που εμφανίζονταν ως μικρότερης τάξης κλπ.

Η κυβερνητική τροπολογία αποτελεί το επιστέγασμα αυτής της διαδικασίας, καταργεί ολοκληρωτικά τις διατάξεις αυτές και επιτρέπεται πλέον στους μονοπωλιακούς ομίλους να αναλαμβάνουν οποιοδήποτε δημόσιο έργο, ανεξαρτήτως του ύψους του προϋπολογισμού και της γεωγραφικής θέσης, ακόμα και αυτά που μέχρι πρότινος αφορούσαν κυρίως τους χιλιάδες αυτοαπασχολούμενους του κλάδου. Η εξέλιξη αυτή πυροδοτεί ραγδαίες αλλαγές στον κλάδο των κατασκευών καταργώντας κάθε «εμπόδιο» στη δράση των ομίλων.

Κρίκος στην αλυσίδα θωράκισης της ανταγωνιστικότητας των μονοπωλίων

Συγχρόνως, η συγκέντρωση του κλάδου των κατασκευών προωθείται ποικιλότροπα από σειρά αλλαγών στην πολιτική χρήσης γης, από φωτογραφικές ρυθμίσεις για τις διάφορες κατηγορίες έργων.

Οι **ρυθμίσεις για τους οικοδομικούς συνεταιρισμούς και την ιδιωτική πολεοδόμηση**, οι **ρυθμίσεις για τις αναπλάσεις κτιρίων** αντανakλούν τις επιδιώξεις και την κυριαρχία του μεγάλου κεφαλαίου στις κατασκευές και ιδιαίτερα στον τομέα της κατοικίας. Η οικοδόμηση οικισμών και οι πράσινες ανακατασκευές οικοδομικών τετραγώνων στο κέντρο των πόλεων, που προβλέπονται από τις προαναφερθείσες ρυθμίσεις, απαιτούν μεγάλες επενδύσεις κεφαλαίου, κινητοποίηση μεγάλης μάζας εργατικής δύναμης, προϋποθέτουν πολυπλοκότερη τεχνογνωσία και τεχνικές υποδομές.

Η ίδια η φύση των μεγάλων έργων που προκρίνει η καπιταλιστική ανάπτυξη της επόμενης περιόδου οδηγεί στην περαιτέρω συγκέντρωση και συγκεντροποίηση του κλάδου των κατασκευών. Στις συνθήκες αυτές σχεδιάζεται η κατασκευή κυρίως μεγάλων τεχνικών έργων: Τουριστικά χωριά μεγάλου μεγέθους, λιμάνια και αεροδρόμια, που αντιστοιχούν στους κλάδους προτεραιότητας για την σχεδιαζόμενη καπιταλιστική ανάπτυξη, τον τουρισμό, τις μεταφορές, τη ναυτιλία κλπ., και λιγότερο μικρά ιδιωτικά έργα, τα οποία συνιστούσαν σημαντικό κομμάτι του κλάδου το προηγούμενο διάστημα.

Οι εξελίξεις στα έργα οδικών αξόνων αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα, καθώς η επανένταξη των έργων έφερε τους τρεις ομίλους («Ελλάκτωρ», «ΓΕΚ Τέρνα», «J&P Αβαξ») να αποκτούν τη μερίδα του λέοντος στους αυτοκινητόδρομους, την ίδια ώρα που σημαντικό τμήμα των εργοληπτικών εταιριών που έχουν απομείνει δεν μπορεί πλέον να συμμετέχει σε δημοπρασίες καθώς δεν έχει διασφαλίσει «ενημερότητα πτυχίου».

Η όποια εξοικονόμηση στα δημόσια τεχνικά έργα από τις οικονομίες κλίμακας δε θα οδηγήσει σε μειώσεις για τα λαϊκά στρώματα. Αντίθετα, θα οδηγήσει σε εκτόξευση της κερδοφορίας των μονοπωλιακών ομίλων του κλάδου. Οι τιμές των διοδίων, που υπερπενταπλασιάστηκαν την τελευταία εξαετία, μαρτυρούν του λόγου το αληθές.

Το σύνολο της πολιτικής για τα δημόσια έργα στοχεύει στη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας των μονοπωλιακών ομίλων, στην ανάσχεση της πτωτικής τάσης του ποσοστού κέρδους. Κυρίαρχες μέθοδοι σ' αυτήν την κατεύθυνση είναι η **διασφάλιση φτηνής εργατικής δύναμης** και η **διασφάλιση νέων πεδίων τοποθέτησης των κεφαλαίων των ομίλων**. Η επιτάχυνση της συγκέντρωσης και συγκεντροποίησης του κεφαλαίου στον κλάδο των κατασκευών συνεισφέρει και στις δύο πλευρές. Η επιτάχυνση της προλεταριοποίησης ενός μέρους των αυτοαπασχολούμενων και η μείωση των εισοδημάτων τους εξασφαλίζει φτηνότερη εργατική δύναμη (αυξάνοντας τη στρατιά των ανέργων της κρίσης). Ταυτόχρονα, η άρση του προστατευτισμού μεγαλώνει την πίτα των έργων στα οποία μπορεί να τοποθετήσουν τα υπερσυσσωρευμένα κεφάλαια τους οι μονοπωλιακοί όμιλοι του κατασκευαστικού τομέα βρίσκοντας κερδοφόρα δέξοδο.

Για το λόγο αυτό, η πολιτική αυτή δεν αποτελεί ελληνική πρωτοτυπία. Αντίστοιχα μέτρα συγκέντρωσης του κλάδου των κατασκευών προωθήθηκαν τις προηγούμενες δεκαετίες σε ολόκληρη την ΕΕ. Αποτελούν **επίσημη στρατηγική της ΕΕ που συνοψίζεται στον τίτλο «απελευθέρωση των αγορών»**, διασφαλίζοντας την ανταγωνιστικότητα των μονοπωλιακών ομίλων. Γι' αυτό οι σχετικές διατάξεις προστατευτισμού κρίνονται παράνομες από την ΕΕ, καθώς αντιστρατεύονται τις σχετικές κοινοτικές οδηγίες.

Η διέξοδος από τη σκοπιά των λαϊκών αναγκών

Η συγκέντρωση των τεχνικών έργων σε μια χούφτα μονοπωλιακούς ομίλους, η συρρίκνωση των αυτοαπασχολούμενων είναι μια εξέλιξη της περιόδου που αντανakλά τόσο την αντικειμενική τάση μεγέθυνσης των τεχνικών έργων, όσο και την κρατική πολιτική θωράκισης της ανταγωνιστικότητας των μονοπωλιακών ομίλων.

Οι μεταβολές στον όγκο και την πολυπλοκότητα των τεχνικών έργων, η ανάγκη για ολοένα και μεγαλύτερα δημόσια κατασκευαστικά έργα, οι οικονομίες κλίμακας που προκύπτουν από τη συνένωση μικρότερων έργων και την τυποποίηση μεθόδων και υλικών, σε τελευταία ανάλυση η ίδια η συσσώρευση του κεφαλαίου, συνολικά στην κοινωνία και ειδικά στον κλάδο των κατασκευών, οδηγούν στην ανάγκη ολοένα και μεγαλύτερων επιχειρήσεων που να αναλαμβάνουν τη μελέτη και ολοκλήρωση τέτοιων κατασκευαστικών έργων.

Πέραν της αμιγούς οικονομικής τάσης της καπιταλιστικής ανάπτυξης, η κρατική πολιτική επιταχύνει αυτές τις εξελίξεις με ένα ολόκληρο φάσμα νομοθετημάτων και διατάξεων. Η φορολογική πολιτική με την αβάσταχτη φορολογία των αυτοαπασχολούμενων, η ασφαλιστική πολιτική των υπερόγκων ασφαλιστικών εισφορών που καθιστά ανασφάλιστη την πλειοψηφία των αυτοαπασχολούμενων του κλάδου, η αποσύνδεση πτυχίου - επαγγέλματος και η προώθηση των επαγγελματικών πιστοποιήσεων, επιταχύνουν με τη σειρά τους την αντικειμενική τάση.

Η αντικειμενική τάση είναι οι μεγάλες επιχειρήσεις, η μεγάλη κοινωνική παραγωγή. Η προσπάθεια επιστροφής στη προηγούμενη περίοδο του αυξημένου προστατευτισμού είναι, σε τελευταία ανάλυση, μια αυταπάτη ενός καπιταλισμού που λειτουργεί προς όφελος όλων.

Το πραγματικό ερώτημα που μπαίνει στους αυτοαπασχολούμενους είναι αν θα δώσουν τη μάχη με τη σημαία του χτες ή με τη σημαία του αύριο στο πλευρό του εργατικού κινήματος. Αν δηλαδή θα δώσουν μια μάχη επιστροφής στην προηγούμενη περίοδο, μια μάχη τελικά χαμένη, ή αν θα δώσουν τη μάχη απ' τη σκοπιά της νέας, ριζικά διαφορετικής κοινωνικής οργάνωσης, της κοινωνικοποιημένης παραγωγής, στις κατασκευές και στα συγκεντρωμένα μέσα παραγωγής γενικότερα, του ενιαίου φορέα κατασκευών που μέσα σ' αυτό το πλαίσιο μπορεί να αντιμετωπίσει τις συνδυασμένες λαϊκές ανάγκες.

Γι' αυτό μονόδρομος για τους μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους του κλάδου των κατασκευών, συνολικά όλης της

οικονομίας, είναι η αξιοποίηση της πάλης **για την ανατροπή του συνολικού αντιλαϊκού πλαισίου για τα δημόσια και ιδιωτικά έργα, την κατάργηση των ευρωπαϊκών οδηγιών και κανονισμών, με τη σημαία του αύριο, για τη συγκέντρωση δυνάμεων για την αποφασιστική σύγκρουση με τον πραγματικό αντίπαλο, την άρχουσα τάξη, την πολιτική της, την ΕΕ που τη στηρίζει.**

του Ηλία ΤΣΙΜΠΟΥΚΑΚΗ*

*Ο Ηλίας Τσιμπουκάκης είναι μέλος του Τμήματος Οικονομίας της ΚΕ του ΚΚΕ

Copyright © 1997-2015 ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ

Σελίδα 7